

1050. rocznica chrztu Polski

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- Większość Polaków (74%) potrafi przypisać do roku 966 właściwe wydarzenie z historii Polski. Rok chrztu Polski jest nieco gorzej identyfikowany niż lata 1939 i 1410, wyraźnie lepiej zaś niż lata 1918, 1989, 1920, 1863 oraz 1791.

- Chrzest Polski uznawany jest przez Polaków za jedno z najbardziej znaczących, przełomowych dla losów naszego kraju wydarzeń, które miały miejsce przed rokiem 1918 (uważa tak 70% badanych).

- Polacy nie mają wątpliwości, że z historycznego punktu widzenia przyjęcie chrztu przez Mieszka I było właściwym działaniem – sądzi tak 89% respondentów.

- Zdecydowana większość badanych dostrzega, patrząc z historycznego punktu widzenia, korzystny wpływ przyjęcia przez Polskę chrztu na rozwój polskiej państwowości, religijności, kultury oraz na pozycję kraju na arenie międzynarodowej, przy czym najczęściej podkreślane jest religijne znaczenie tego wydarzenia.

W tym roku obchodzimy 1050. rocznicę przyjęcia chrztu przez księcia Polan Mieszka I oraz członków jego dworu. Wydarzenie to zapoczątkowało proces chrystianizacji ziem polskich i włączyło rodzące się wówczas państwo polskie w krąg polityczno-kulturowy Europy łacińskiej.

W marcowym badaniu¹ sondowaliśmy wiedzę respondentów na temat chrztu Polski oraz znaczenie, jakie Polacy przypisują temu wydarzeniu. Interesowało nas m.in. to, w jakim stopniu postrzegane jest ono jako przełomowe na tle innych wydarzeń z historii Polski do początku XX wieku oraz jakie przypisuje się mu znaczenie dla rozwoju polskiej państwowości, kultury i religijności.

ZNAJOMOŚĆ DATY CHRZTU POLSKI

Respondenci pytani o wydarzenia z historii Polski, które miały miejsce w poszczególnych latach, w większości (74%) bezbłędnie powiązali rok 966 z chrztem Polski. Ponad jedna czwarta badanych (26%) stwierdziła, że nie wie, jakie ważne wydarzenie z historii Polski miało miejsce w roku 966, lub podała niewłaściwą odpowiedź.

Nieco bardziej rozpoznawalnymi datami niż rok 966, spośród przedstawionych respondentom w naszym badaniu, okazały się lata: 1939 (właściwe wydarzenie przypisało do tego roku 82% badanych) oraz 1410 (80% poprawnych odpowiedzi). Z kolei rok 966 okazał się lepiej znaną datą w historii Polski niż rok 1918 (57% poprawnych odpowiedzi), 1989 (57% poprawnych odpowiedzi) czy, tym bardziej, rok 1920 (28% poprawnych odpowiedzi), 1863 (21%) oraz 1791 (13%)².

W porównaniu z wynikami badania sprzed niemal trzydziestu lat wiedza o wydarzeniu z historii Polski, które miało miejsce w roku 966, nieco wzrosła. W stosunku do roku 1987 odsetek osób, które mają poprawne skojarzenia z tą datą, zwiększył się z 69% do 74%,

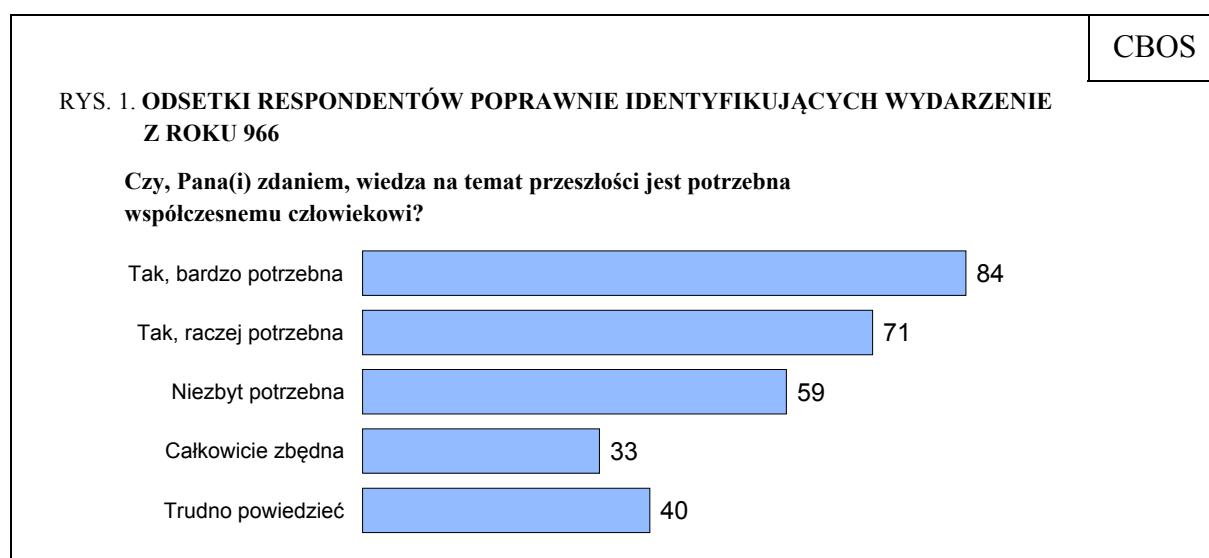
¹ Badanie przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 12–19 marca 2016 roku na liczącej 1007 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Więcej na temat znajomości dat różnych wydarzeń z historii Polski w przygotowywanym komunikacie poświęconym pamięci historycznej.

co prawdopodobnie związane jest z faktem, że rok 966 już od jakiegoś czasu zarówno w mediach, jak i w kościołach przywoływany jest w związku z planowanymi obchodami 1050-lecia chrztu Polski. Znajomość innych – istotnych w historii Polski – dat, o które pytaliśmy respondentów, okazywała się zazwyczaj mniejsza niż w roku 1987³.

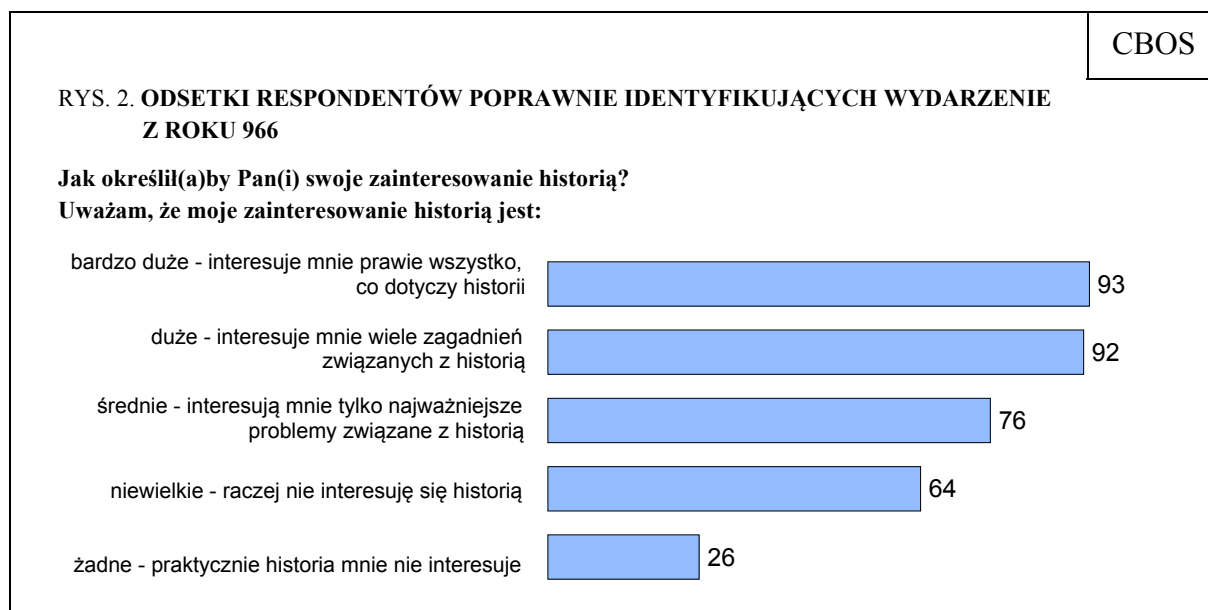
Niemal powszechną znajomością daty chrztu Polski cechują się osoby z wyższym wykształceniem (96% poprawnych odpowiedzi) i uzyskujące najwyższe dochody *per capita* (93%), w grupach zawodowych zaś są to przede wszystkim kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (97%), pracownicy administracyjno-biurowi (93%) oraz średni personel, technicy (92%). Z kolei największe problemy z poprawną identyfikacją wydarzenia z 966 roku miały osoby z wykształceniem podstawowym (55% niepoprawnych odpowiedzi) oraz zasadniczym zawodowym (38%), badani o dochodach *per capita* do 649 zł (42%) lub tylko nieco wyższych (40%), niezadowoleni ze swojej sytuacji materialnej (42%), mający 65 lat i więcej (35%), mieszkańcy wsi (34%), a w grupach zawodowych – robotnicy niewykwalifikowani (47%), rolnicy (42%), gospodynie domowe (39%), renciści (36%) i emeryci (34%) – zob. tabela aneksowa 1.

Na znajomość daty chrztu Polski w ogromnym stopniu wpływa to, jakie znaczenie respondenci przypisują historii. Osoby przekonane, że wiedza o przeszłości jest potrzebna współczesnemu człowiekowi, wyraźnie częściej niż te, które wiedzę historyczną dezawuuują, kojarzą rok 966 z chrztem Polski.

³ Więcej na ten temat w przygotowywanym komunikacie poświęconym pamięci historycznej.

Wiedza o wydarzeniu z roku 966 w historii Polski jest niemal powszechna wśród tych, którzy swoje zainteresowanie historią określają jako bardzo duże lub duże (odpowiednio: 93% i 92% poprawnych odpowiedzi). Chrzest Polski kojarzy z rokiem 966 również trzy czwarte respondentów średnio interesujących się historią (76%), niemal dwie trzecie wyrażających niewielkie nią zainteresowanie (64%) oraz jedna czwarta w ogóle nieinteresujących się historią (26%).

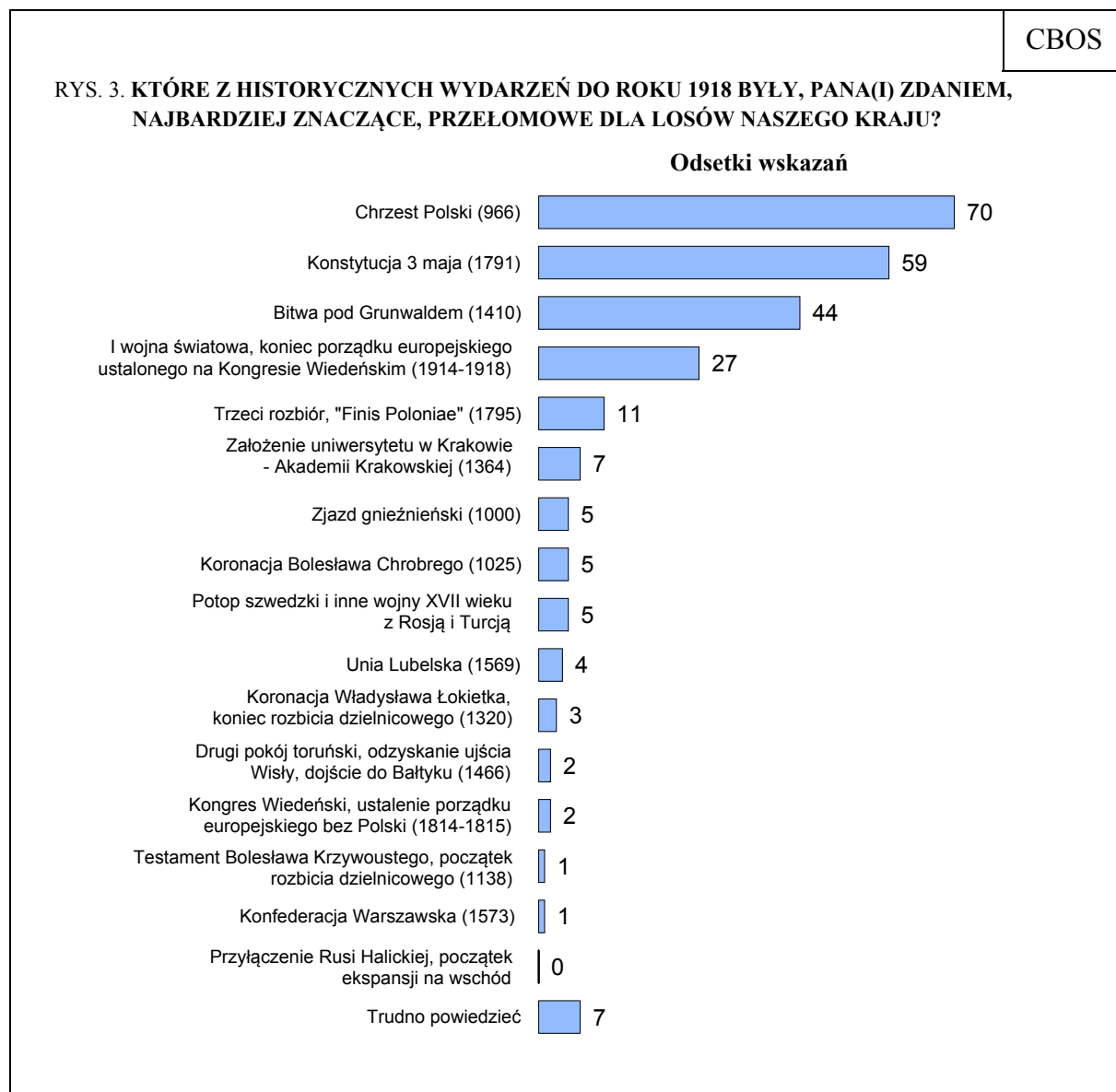

CHRZEST POLSKI NA TLE INNYCH WYDARZEŃ HISTORYCZNYCH DO POCZĄTKU XX WIEKU

Dość powszechna znajomość daty chrztu Polski prawdopodobnie wiąże się również z tym, że wydarzenie to – jak się okazuje – traktowane jest przez Polaków jako jedno z przełomowych dla losów naszego kraju spośród wielu ważnych historycznych wydarzeń, które miały miejsce przed rokiem 1918 (70% wskazań). W dalszej kolejności do wydarzeń kluczowych dla losów Polski przed nastaniem II Rzeczypospolitej zaliczane są: uchwalenie Konstytucji 3 maja (59%) oraz bitwa pod Grunwaldem (44%). Znaczenie pozostałych wydarzeń podkreślane jest zdecydowanie rzadziej.

Co ciekawe, w opinii osób deklarujących duże lub bardzo duże zainteresowanie historią (N=252) hierarchia przełomowych dla Polski wydarzeń, które miały miejsce do czasu odzyskania niepodległości w 1918 roku, jest niemal taka sama jak wśród ogółu badanych. Również w tej grupie respondentów 70% wskazań uzyskał chrzest Polski. Należy jednak

zwrócić uwagę, że znaczenie wielu innych wydarzeń historycznych, których listę przedstawiliśmy respondentom, podkreślane jest przez interesujących się historią nieco częściej niż przez ogół respondentów; dotyczy to zwłaszcza takich wydarzeń, jak: założenie Akademii Krakowskiej, Unia Lubelska, Konstytucja 3 maja czy też I wojna światowa⁴.

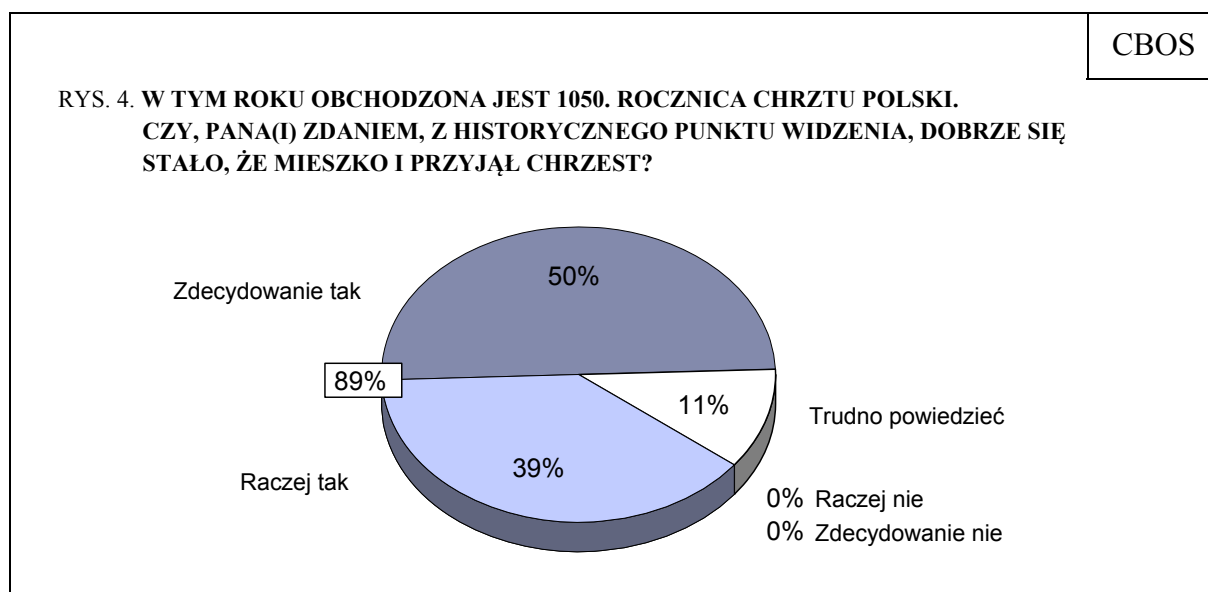
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać trzy wydarzenia

⁴ Więcej na ten temat w przygotowywanym komunikacie poświęconym pamięci historycznej.

Znaczenie chrztu Polski pośród pozostałych wydarzeń do początku XX wieku częściej niż pozostali podkreślają badani praktykujący religijnie kilka razy w tygodniu (93% wskazań), o najniższych dochodach *per capita* (80%), w wieku od 18 do 24 lat (79%) oraz legitymujący się średnim wykształceniem (77%). W grupach społeczno-zawodowych są to zwłaszcza uczniowie i studenci (82% wskazań), gospodynie domowe (81%), robotnicy niewykwalifikowani (80%), bezrobotni (78%) i prywatni przedsiębiorcy (78%) – zob. tabela aneksowa 2.

OCENA WYDARZEŃ Z 966 ROKU

Polacy nie mają wątpliwości, że z historycznego punktu widzenia przyjęcie chrztu przez Mieszka I było właściwe – uważa tak 89% badanych, przy czym co drugi (50% ogółu) jest o tym zdecydowanie przekonany. Co dziewiąty respondent (11%) nie potrafi jednoznacznie ocenić znaczenia wydarzeń z 966 roku. W badanej próbie nie było osób, które przyjęcie chrztu przez Mieszka I oceniałyby negatywnie.

Badani mający pozytywny stosunek do wydarzeń sprzed 1050 lat podkreślają przede wszystkim religijne znaczenie chrztu Polski (36%). Jedna trzecia (33%) zwraca w tym kontekście uwagę na fakt, że dzięki temu wydarzeniu Polska stała się krajem chrześcijańskim i akcentuje przy tej okazji znaczenie chrześcijaństwa i wiary w ogóle, a nieliczni (4%) podkreślają, że dzięki chrztowi Polska przestała być krajem pogańskim.

Ponad jedna czwarta badanych (26%) wśród argumentów przemawiających za słusnością decyzji Mieszka I z 966 roku wymieniała różnego rodzaju względy geopolityczne, mówiąc, że dzięki temu wydarzeniu Polska zachowała niezależność, uniknęła najazdu ludów germańskich oraz innych ataków, wojen i grabieży (8%), stała się częścią chrześcijańskiej Europy, a tym samym częścią nowoczesnego i cywilizowanego świata zachodniego (8%), wzrosło jej znaczenie na arenie międzynarodowej (6%), a ponadto rozwinęła się polska państwowość (4%). Nieliczni (2%) wyrażali przekonanie, że ówczesna sytuacja polityczna wymagała przyjęcia chrztu – w innym wypadku i tak zostałyby narzucone.

Co dziesiąty respondent (10%) uzasadniając swoje przeświadczenie, iż dobrze się stało, że Mieszko I przyjął chrzest, wskazywał na względy społeczno-kulturowe. Osoby te zwracały uwagę, że chrzest Polski przyczynił się do rozwoju kulturalnego kraju – dzięki temu wydarzeniu Polska jest częścią kultury Zachodu (5%), że po 966 roku poprawiły się perspektywy dla Polski, że wydarzenie to stanowiło niejako bodziec dla rozwoju naszej cywilizacji i postępu (4%), a ponadto pozytywnie wpłynęło na relacje międzyludzkie, przyczyniając się m.in. do zjednoczenia narodu (2%).

Wśród pozostałych argumentów (7%) stanowiących uzasadnienie słusności przyjęcia chrztu przez Mieszka I pojawiały się m.in. ogólne stwierdzenia, że było to dobre i ważne wydarzenie dla Polski (3%) oraz że stanowiło przełomowy etap w dziejach kraju i wpłynęło na jego przyszłość (2%). Co czwarty badany przekonany o tym, że chrzest Polski w 966 roku był znaczącym wydarzeniem, nie potrafił uzasadnić swojej opinii (23%) lub odmówił odpowiedzi (2%).

Tabela 1

Uzasadnienia przekonań, iż – z historycznego punktu widzenia – dobrze się stało, że Mieszko I przyjął chrzest	N=892
Względy religijne	36%
Dzięki temu wydarzeniu Polska stała się/jest krajem chrześcijańskim/katolickim; podkreślanie znaczenia chrześcijaństwa i wiary w ogóle	33%
Dzięki temu wydarzeniu Polska przestała być krajem pogańskim	4%
Względy geopolityczne	26%
Dzięki temu wydarzeniu Polska zachowała niezależność, uniknęła najazdu ludów germańskich oraz innych ataków, wojen i grabieży; Polska w ogóle istnieje dzięki temu wydarzeniu; wpłynęło ono na bezpieczeństwo kraju	8%
Dzięki temu wydarzeniu Polska stała się częścią chrześcijańskiej Europy, częścią zachodniego świata (nowoczesnego i cywilizowanego)	8%
Wydarzenie to wpłynęło na wzrost znaczenia Polski na arenie międzynarodowej	6%
Wydarzenie to wpłynęło na rozwój polskiej państwowości; Polska stała się państwem	4%
Nie było innej możliwości; taka była konieczność; sytuacja polityczna tego wymagała (w innej sytuacji chrzest i tak zostałby narzucony)	2%
Względy społeczno-kulturowe	10%
Dzięki temu wydarzeniu Polska stanowi część kultury i cywilizacji Zachodu; nastąpił rozwój kulturalny Polski	5%
Dzięki temu wydarzeniu poprawiły się perspektywy dla Polski; wpłynęło ono na rozwój Polski w przyszłości – ogólnie; stanowiło bodziec dla rozwoju polskiej cywilizacji, zapewniło postęp	4%
Wydarzenie to pozytywnie wpłynęło na ludzi i relacje międzyludzkie; spowodowało zjednoczenie narodu	2%
Pozostałe odpowiedzi	7%
Ogólnie – dobrze się stało, wydarzenie to było dobre/ważne dla Polski	3%
Wydarzenie to wpłynęło na przyszłość kraju – ogólnie; ukierunkowało polski naród; stanowiło przełom/nowy etap w dziejach kraju	2%
Inne	2%
Trudno powiedzieć	23%
Odmowa odpowiedzi	2%

Na względy religijne w uzasadnianiu słuszności decyzji Mieszka I najczęściej powoływały się osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu (58%), o prawicowych poglądach politycznych (46%), mające 65 lat i więcej (47%), emeryci (47%), badani z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (43%), respondenci o miesięcznych dochodach *per capita* od 1400 zł do 1999 zł (45%). Z kolei argumenty o charakterze geopolitycznym nieco częściej niż inni przywoływali ankietowani najlepiej wykształceni (41%), kadra kierownicza i specjaliści wyższego (46%) i średniego szczebla (39%), mieszkańcy największych miast (39%), badani o najwyższych dochodach w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (36%), deklarujący lewicowe poglądy polityczne (35%). Społeczno-kulturowe korzyści wynikające z decyzji Mieszka I dostrzegali przede wszystkim mieszkańcy największych miast (22%), respondenci o najwyższych dochodach

per capita (19%), osoby z wyższym wykształceniem (18%), kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (20%).

Problem z uzasadnieniem swojego pozytywnego stanowiska miały głównie osoby o najniższych dochodach *per capita* (35%), niepraktykujące religijnie (33%), w wieku od 18 do 24 lat (32%), a w grupach społeczno-zawodowych przede wszystkim bezrobotni (46%), gospodynie domowe (42%), robotnicy niewykwalifikowani (35%) oraz uczniowie i studenci (31%) – zob. tabela aneksowa 4.

Rodzaj przywoływanych korzyści wynikających z chrztu Polski jest znacząco zróżnicowany także w zależności od stopnia zainteresowania historią. O ile respondenci interesujący się nią w średnim oraz w niewielkim stopniu najczęściej przytaczali argumenty o charakterze religijnym, o tyle ci, którzy swoje zainteresowanie historią określają jako duże lub bardzo duże, najczęściej (52% wskazań) odwoływali się do pozytywnych konsekwencji geopolitycznych.

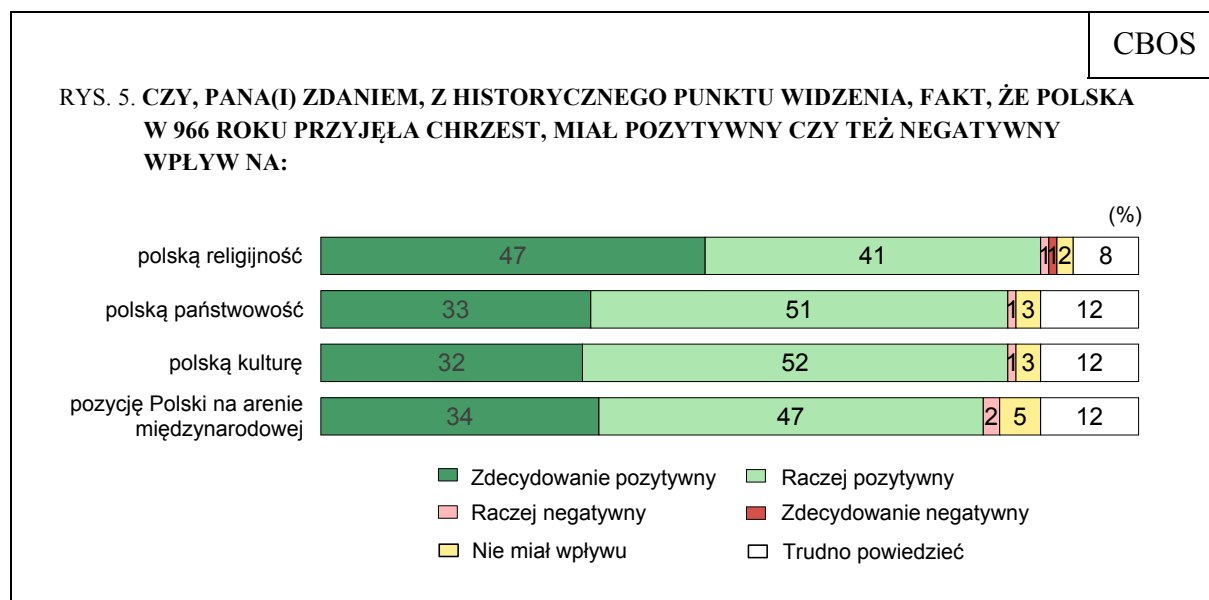
Tabela 2

Uzasadnienia przekonań, iż – z historycznego punktu widzenia – dobrze się stało, że Mieszko I przyjął chrzest:	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie historią?		
	Bardzo duże lub duże	Średnie	Niewielkie lub żadne
	w procentach		
– religijne	32	39	38
– geopolityczne	52	21	18
– społeczno-kulturowe	14	11	5
– inne	3	7	9
Trudno powiedzieć	11	25	32
Odmowa odpowiedzi	2	2	2

ZNACZENIE CHRZTU POLSKI

Poza oceną tego, czy dobrze się stało, że Mieszko I przyjął chrzest, i uzasadnienia swojej opinii, respondenci określali znaczenie tego wydarzenia z punktu widzenia rozwoju polskiej państwowości, religijności, kultury oraz pozycji kraju na arenie międzynarodowej. Zdecydowana większość badanych, patrząc z historycznego punktu widzenia, dostrzega korzystny wpływ faktu, że w 966 roku Polska przyjęła chrzest, na wszystkie cztery wymiary, przy czym najczęściej podkreślano pozytywne znaczenie tego wydarzenia dla polskiej religijności (88% wskazań, w tym 47% opinii zdecydowanie pozytywnych). Po 84% respondentów dopatruje się pozytywnej zależności między wydarzeniami z 966 roku

a rozwojem polskiej państwowości i kultury (w tym jedna trzecia ocenia tę zależność jako zdecydowanie pozytywną). Tylko minimalnie rzadziej podkreślano pozytywny wpływ chrztu Polski na pozycję kraju na arenie międzynarodowej (81% opinii pozytywnych, w tym 34% zdecydowanie pozytywnych).

Oceny wpływu chrztu Polski na rozwój społeczno-polityczny kraju są w pewnym stopniu zróżnicowane ze względu na deklarowany stopień zainteresowania historią. Wprawdzie niezależnie od tego, czy badani interesują się nią w dużym, średnim czy też w niewielkim stopniu, w większości pozytywnie oceniają znaczenie chrztu Polski we wszystkich omawianych wymiarach, jednak z reguły ci bardziej zainteresowani historią przypisują temu wydarzeniu większe znaczenie, zwłaszcza w aspekcie pozycji Polski w świecie oraz rozwoju jej państwowości i kultury.

Tabela 3

Osoby według których – z historycznego punktu widzenia – fakt, że Polska w 966 roku przyjęła chrzest, miał pozytywny wpływ na:	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie historią?		
	bardzo duże lub duże	średnie	niewielkie lub żadne
	w procentach		
– polską religijność	90 (55)	90 (48)	82 (37)
– polską państwowość	88 (47)	87 (32)	74 (20)
– polską kulturę	91 (43)	86 (32)	74 (22)
– pozycję Polski na arenie międzynarodowej	93 (53)	83 (33)	66 (19)

W nawiasach podano odsetki ocen zdecydowanie pozytywnych

Co ciekawe, okazuje się, że w ocenie wydarzeń sprzed 1050 lat Polacy są na tyle jednomyślni, że nawet ich preferencje partyjne nie wpływają na zróżnicowanie odpowiedzi. Zwolennicy wszystkich głównych sił politycznych mających swoją reprezentację w parlamencie w zdecydowanej większości pozytywnie oceniają wpływ chrztu Polski na wszystkie omawiane wymiary. Zdeklarowani wyborcy Nowoczesnej Ryszarda Petru tylko nieco rzadziej niż inni podkreślają aspekt religijny tego wydarzenia, częściej zaś akcentują międzynarodowy. Z kolei zwolennicy ruchu Kukiz'15 minimalnie rzadziej dostrzegają wpływ tego wydarzenia na polską kulturę, częściej zaś zwracają uwagę na jego znaczenie religijne i międzynarodowe. Zdeklarowani wyborcy PiS nieco częściej niż ci, którzy popierają PO i Nowoczesną, podkreślają pozytywny wpływ chrztu Polski na religijność.

Tabela 4

Osoby według których – z historycznego punktu widzenia – fakt, że Polska w 966 roku przyjęła chrzest, miał pozytywny wpływ na:	Elektoraty partyjne określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych			
	PiS	PO	Kukiz'15	Nowoczesna
	w procentach			
– polską religijność	92	88	91	84
– polską państwowość	88	87	89	86
– polską kulturę	88	88	84	87
– pozycję Polski na arenie międzynarodowej	81	81	91	87

W opinii 70% Polaków chrzest Polski stanowił jedno z przełomowych dla losów naszego kraju wydarzeń, które miały miejsce przed rokiem 1918. Decyzja Mieszka I postrzegana jest jako właściwa i mająca pozytywne konsekwencje zarówno dla religijności kraju, jak i rozwoju polskiej państwowości, kultury oraz pozycji Polski na arenie międzynarodowej. Pozareligijne znaczenie wydarzenia sprzed 1050 lat nieco częściej niż pozostali podkreślają respondenci, którzy swoje zainteresowanie historią określają jako ponadprzeciętne. Z kolei opinii na ten temat nie różnicują preferencje partyjne respondentów. Zwolennicy głównych partii politycznych reprezentowanych w obecnym parlamencie w zdecydowanej większości pozytywnie oceniają – patrząc z historycznego punktu widzenia – wpływ chrztu Polski na polską religijność, państwowość, kulturę i pozycję międzynarodową.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Jakie ważne wydarzenie z historii Polski miało miejsce w roku 966?		Liczba osób
		Chrzest Polski	Niewłaściwa odpowiedź	
		%	%	
Ogółem		74	26	1007
Płeć	Mężczyźni	77	23	475
	Kobiety	71	29	532
Wiek	18-24 lata	83	17	105
	25-34	77	23	191
	35-44	80	20	181
	45-54	72	28	147
	55-64	70	30	178
	65 lat i więcej	65	35	206
Miejsce zamieszkania	Wieś	66	34	401
	Miasto do 19 999	69	31	118
	20 000 - 99 999	77	23	192
	100 000 - 499 999	84	16	184
	500 000 i więcej mieszk.	84	16	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	45	55	208
	Zasadnicze zawodowe	62	38	247
	Średnie	85	15	304
	Wyższe	96	4	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	97	3	95
	Średni personel, technicy	92	8	38
	Pracownicy adm.-biurowi	93	7	71
	Pracownicy usług	72	28	61
	Robotnicy wykwalifikowani	67	33	85
	Robotnicy niewykwalifik.	53	47	37
	Rolnicy	58	42	54
	Pracujący na własny rach.	85	15	73
	Bezrobotni	58	42	49
	Emeryci	66	34	240
	Renciści	64	36	66
	Uczniowie i studenci	89	11	76
	Gospodynie domowe i inni	61	39	61
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	89	11
spółce właścicieli prywatnych i państwa		83	17	90
sekt. prywat. poza rolnict.		78	22	247
prywatnym gosp. rolnym		59	41	59
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	58	42	115
	Od 650 zł do 999 zł	60	40	139
	Od 1000 zł do 1399 zł	71	29	158
	Od 1400 zł do 1999 zł	83	17	118
	2000 zł i więcej	93	7	163
Ocena własnych war. mater.	Złe	58	42	64
	Średnie	65	35	407
	Dobre	82	18	536
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	77	23	53
	Raz w tygodniu	72	28	439
	1-2 razy w miesiącu	77	23	158
	Kilka razy w roku	73	27	225
	W ogóle nie uczestniczy	74	26	125
Poglądy polityczne	Lewica	79	21	131
	Centrum	73	27	279
	Prawica	82	18	336
	Trudno powiedzieć	61	39	261

Tabela 2

		Które z historycznych wydarzeń do roku 1918, były – Pana(i) zdaniem – najbardziej znaczące, przełomowe dla losów naszego kraju?					
		Chrzest Polski (966)	Zjazd gnieźnieński (1000)	Koronacja Bolesława Chrobrego (1025)	Testament Bolesława Krzywoustego, początek rozbitcia dzielnicowego (1138)	Koronacja Władysława Łokietka, koniec rozbitcia dzielnicowego (1320)	Przyłączenie Rusi Halickiej, początek ekspansji na wschód
		%	%	%	%	%	%
Ogółem		70	5	5	1	3	0
Płeć	Mężczyźni	69	4	7	2	3	0
	Kobiety	71	5	4	0	3	0
Wiek	18-24 lata	79	5	4	1	1	
	25-34	71	7	7	2	3	
	35-44	74	6	4	1	6	
	45-54	67	2	5	2	2	1
	55-64	68	3	6	2		1
	65 lat i więcej	65	4	6		4	0
Miejsce zamieszkania	Wieś	70	4	4	2	1	1
	Miasto do 19 999	74	8	9	1	4	1
	20 000 - 99 999	73	8	5		4	
	100 000 - 499 999	65	2	3	1	6	0
	500 000 i więcej mieszk.	68	4	13	2	3	
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	67	5	4	0	3	1
	Zasadnicze zawodowe	71	4	8	0	2	
	Średnie	77	5	4	1	2	1
	Wyższe	64	5	6	3	5	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	54	2	4	3	2	
	Średni personel, technicy	73	3	6			2
	Pracownicy adm.-biurowi	64	9	3	5	1	
	Pracownicy usług	62	2	2		2	
	Robotnicy wykwalifikowani	71	4	6	2	3	
	Robotnicy niewykwalifik.	80	13	4			
	Rolnicy	63	6	2		2	
	Pracujący na własny rach.	78	5	7	4	1	1
	Bezrobotni	78	4	12		6	
	Emeryci	68	3	6		4	0
	Renciści	73	9	16		6	
	Uczniowie i studenci	82	5	1	1	2	
Gospodynie domowe i inni	81	4	3		5	2	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	72	7	3	3	1	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	63	6	7	1	3	1
	sekt. pryw. poza rolnict.	66	4	4	3	2	0
	prywatnym gosp. rolnym	66	6	3		2	
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	80	7	10		2	
	Od 650 zł do 999 zł	68	5	6	1	5	1
	Od 1000 zł do 1399 zł	68	2	3	0	2	
	Od 1400 zł do 1999 zł	70	6	5	2	1	1
	2000 zł i więcej	67	5	7	3	5	1
Ocena własnych war. mater.	Złe	66	2	5		2	
	Średnie	68	4	6	1	3	0
	Dobre	72	6	5	1	3	0
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	93	2	3	2	5	1
	Raz w tygodniu	74	5	7	1	3	0
	1-2 razy w miesiącu	67	6	5		2	
	Kilka razy w roku	67	4	6	1	2	1
	W ogóle nie uczestniczy	58	2	2	3	5	
Poglądy polityczne	Lewica	65	7	6	1	6	
	Centrum	76	4	6	1	2	0
	Prawica	70	4	7	2	2	0
	Trudno powiedzieć	65	4	3	0	4	1

Tabela 2 (cd.)

		Które z historycznych wydarzeń do roku 1918, były – Pana(i) zdaniem – najbardziej znaczące, przełomowe dla losów naszego kraju?					
		Założenie uniwersytetu w Krakowie – Akademii Krakowskiej (1364)	Bitwa pod Grunwaldem (1410)	Drugi pokój toruński, odzyskanie ujścia Wisły, dojście do Bałtyku (1466)	Unia Lubelska (1569)	Konfederacja Warszawska (1573)	Potop szwedzki i inne wojny XVII wieku z Rosją i Turcją
		%	%	%	%	%	%
Ogółem		7	44	2	4	1	5
Płeć	Mężczyźni	6	51	1	6	2	7
	Kobiety	7	39	2	3	1	2
Wiek	18-24 lata	11	49	2	7	2	4
	25-34	4	39	1	8	1	3
	35-44	5	42	1	1	1	6
	45-54	8	50	1	7	2	7
	55-64	5	44	3	3	2	3
	65 lat i więcej	8	45	1	3	2	4
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	45	1	3	1	5
	Miasto do 19 999	12	40	1	7	2	1
	20 000 - 99 999	4	48	2	2	2	4
	100 000 - 499 999	7	48	2	7	3	7
	500 000 i więcej mieszk.	8	37	2	6		3
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	6	42	0	2	1	3
	Zasadnicze zawodowe	6	52	2	3	3	4
	Średnie	6	44	2	6	1	5
	Wyższe	8	38	1	7		7
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	10	35	2	5	2	3
	Średni personel, technicy	7	61	1	4		5
	Pracownicy adm.-biurowi	5	37		5		8
	Pracownicy usług	3	51		10	2	5
	Robotnicy wykwalifikowani	3	51	3	4	1	4
	Robotnicy niewykwalifik.	4	54		2	3	9
	Rolnicy	4	54		6		10
	Pracujący na własny rach.	5	42		7	2	8
	Bezrobotni	5	55	2	3	1	2
	Emeryci	7	46	2	3	2	4
	Renciści	10	38	3			
	Uczniowie i studenci	15	43	1	8	2	2
	Gospodynie domowe i inni	3	26		5	2	5
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	5	46	1	3	1	4
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	44	1	7	2	5
	sekt. pryw. poza rolnict.	6	48	1	6	2	7
	prywatnym gosp. rolnym	6	50		6		9
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	5	53	2	4	4	3
	Od 650 zł do 999 zł	2	47	1	3		8
	Od 1000 zł do 1399 zł	7	45	1	5	4	4
	Od 1400 zł do 1999 zł	9	53	3	5	3	2
	2000 zł i więcej	8	44	2	4	0	4
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	33		7	2	4
	Średnie	6	46	2	3	1	6
	Dobre	7	45	2	5	2	4
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	48	1	2	4	7
	Raz w tygodniu	7	46	1	3	1	5
	1-2 razy w miesiącu	8	43	1	6	2	2
	Kilka razy w roku	4	46	3	5	3	5
	W ogóle nie uczestniczy	8	36	1	8		5
Poglądy polityczne	Lewica	11	37	1	4	1	6
	Centrum	6	47	0	4	2	4
	Prawica	7	47	3	7	1	6
	Trudno powiedzieć	5	41	1	2	2	3

Tabela 2 (cd.)

		Które z historycznych wydarzeń do roku 1918, były – Pana(i) zdaniem – najbardziej znaczące, przełomowe dla losów naszego kraju?					Liczba osób
		Konstytucja 3 maja (1791)	Trzeci rozbiór, „Finis Poloniae” (1795)	Kongres Wiedeński, ustalenie porządku europejskiego bez Polski (1814-1815)	I wojna światowa, koniec porządku europejskiego ustalonego na Kongresie Wiedeńskim (1914-1918)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		59	11	2	27	7	1004
Płeć	Mężczyźni	59	12	2	23	5	473
	Kobiety	59	10	3	30	9	531
Wiek	18-24 lata	65	9	2	27	1	105
	25-34	69	13	2	32	4	191
	35-44	54	18	3	35	3	179
	45-54	53	10	2	23	8	147
	55-64	66	9	4	23	8	177
	65 lat i więcej	49	6	1	20	15	205
Miejsce zamieszkania	Wieś	55	11	2	25	9	399
	Miasto do 19 999	53	9	1	25	7	117
	20 000 - 99 999	68	11	1	26	5	192
	100 000 - 499 999	64	12	3	26	6	184
	500 000 i więcej mieszk.	56	12	6	38	6	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	52	4		19	16	207
	Zasadnicze zawodowe	53	6	2	14	10	245
	Średnie	62	12	4	28	3	304
	Wyższe	67	21	3	45	1	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	69	23	4	48	2	95
	Średni personel, technicy	71	16	3	22	2	38
	Pracownicy adm.-biurowi	68	24	3	38	1	71
	Pracownicy usług	68	8	3	33	6	61
	Robotnicy wykwalifikowani	57	13	1	26	8	85
	Robotnicy niewykwalifik.	61	7	3	14	3	37
	Rolnicy	39	14	2	29	8	54
	Pracujący na własny rach.	65	12	2	29	2	72
	Bezrobotni	56	6	5	20	5	49
	Emeryci	53	7	2	20	14	238
	Renciści	44	6	2	13	9	66
	Uczniowie i studenci	65	7	2	26	1	76
	Gospodynie domowe i inni	64	7		29	12	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	70	17	3	33	4	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	65	20	3	35	3	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	63	14	2	31	3	246
	prywatnym gosp. rolnym	43	13	2	27	8	59
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	58	10	2	20	5	115
	Od 650 zł do 999 zł	59	7	2	21	11	138
	Od 1000 zł do 1399 zł	58	12	4	26	9	158
	Od 1400 zł do 1999 zł	61	7	3	29	5	118
	2000 zł i więcej	74	16	2	34	2	162
Ocena własnych war. mater.	Złe	40	11	1	27	14	64
	Średnie	55	10	3	25	9	407
	Dobre	64	12	2	28	4	533
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	65	7	3	30		50
	Raz w tygodniu	56	12	1	26	6	439
	1-2 razy w miesiącu	62	9	2	21	12	158
	Kilka razy w roku	65	8	3	31	5	224
	W ogóle nie uczestniczy	53	17	4	27	9	125
Poglądy polityczne	Lewica	66	18	3	27	6	130
	Centrum	64	6	2	28	5	279
	Prawica	59	14	3	27	3	335
	Trudno powiedzieć	49	8	2	24	15	260

Tabela 3

		W tym roku obchodzona jest 1050. rocznica chrztu Polski. Czy, Pana(i) zdaniem, z historycznego punktu widzenia, dobrze się stało, że Mieszko I przyjął chrzest?				Liczba osób
		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		50	39	0	11	1004
Płeć	Mężczyźni	51	40	0	9	473
	Kobiety	49	38	0	12	530
Wiek	18-24 lata	52	41		7	105
	25-34	47	39		14	189
	35-44	45	46	1	8	179
	45-54	44	41	1	15	147
	55-64	52	36	0	12	178
	65 lat i więcej	58	34	1	7	206
Miejsce zamieszkania	Wieś	50	37	1	11	400
	Miasto do 19 999	46	49		5	118
	20 000 - 99 999	49	38	0	13	192
	100 000 - 499 999	50	40		9	183
	500 000 i więcej mieszk.	54	34		12	111
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	42	41	1	16	208
	Zasadnicze zawodowe	48	39		13	246
	Średnie	55	38	0	7	303
	Wyższe	53	39	1	8	247
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	54	36	1	8	93
	Średni personel, technicy	57	40		3	38
	Pracownicy adm.-biurowi	49	41		10	71
	Pracownicy usług	33	48		19	61
	Robotnicy wykwalifikowani	44	42		14	85
	Robotnicy niewykwalifik.	35	44		21	37
	Rolnicy	59	37		4	54
	Pracujący na własny rach.	45	42		13	72
	Bezrobotni	36	54		10	49
	Emeryci	53	36	1	10	240
	Renciści	64	28		8	66
	Uczniowie i studenci	54	40		6	76
	Gospodynie domowe i inni	52	33		15	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	54	36		10	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	38	48		14	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	45	42	1	12	244
	prywatnym gosp. rolnym	55	38		7	59
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	48	39		13	115
	Od 650 zł do 999 zł	53	39		8	139
	Od 1000 zł do 1399 zł	48	41	1	10	158
	Od 1400 zł do 1999 zł	51	38		11	118
	2000 zł i więcej	53	39	1	7	161
Ocena własnych war. mater.	Złe	43	38	3	16	64
	Średnie	46	42	0	11	407
	Dobre	54	36	0	9	533
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	72	27		1	51
	Raz w tygodniu	58	35		7	439
	1-2 razy w miesiącu	48	35		17	157
	Kilka razy w roku	39	49	1	12	225
	W ogóle nie uczestniczy	34	45	2	18	124
Poglądy polityczne	Lewica	47	43	1	9	130
	Centrum	46	43		11	278
	Prawica	61	35	0	4	336
	Trudno powiedzieć	41	38	1	20	260

Tabela 4

		Uzasadnienia przekonań, iż – z historycznego punktu widzenia – dobrze się stało, że Mieszko I przyjął chrzest						Liczba osób
		Względy religijne	Względy geopolityczne	Względy społeczno-kulturowe	Inne względy	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		36	26	10	7	23	2	892
Płeć	Mężczyźni	35	30	11	7	19	1	429
	Kobiety	37	22	10	6	27	2	463
Wiek	18-24 lata	32	23	8	4	32	2	95
	25-34	34	24	7	9	29	1	162
	35-44	30	25	12	5	26	3	163
	45-54	34	29	11	4	24	3	126
	55-64	35	27	13	8	21	2	157
	65 lat i więcej	47	27	11	7	11	1	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	41	19	9	7	25	2	352
	Miasto do 19 999	36	24	8	5	29	1	111
	20 000 - 99 999	33	30	6	7	24	3	166
	100 000 - 499 999	36	29	12	6	20	1	166
	500 000 i więcej mieszk.	27	39	22	8	12		98
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	43	14	6	10	28	1	172
	Zasadnicze zawodowe	36	20	8	6	29	3	213
	Średnie	38	26	9	6	23	2	281
	Wyższe	28	41	18	5	14	1	227
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	27	46	20	3	9	1	86
	Średni personel, technicy	28	39	10		21	6	37
	Pracownicy adm.-biurowi	40	29	9	4	20	2	65
	Pracownicy usług	34	25	13	7	22	2	50
	Robotnicy wykwalifikowani	39	26	9	6	25	2	70
	Robotnicy niewykwalifik.	28	12	9	11	35	7	29
	Rolnicy	41	11	5	4	36	5	52
	Pracujący na własny rach.	31	27	14	14	17	2	62
	Bezrobotni	19	17	2	16	46		44
	Emeryci	47	26	9	8	14	1	216
	Renciści	34	29	12	2	24		61
Uczniowie i studenci		37	22	7	3	31	1	70
	Gospodynie domowe i inni	27	12	15	6	42		52
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	35	36	13	3	17	2	116
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	30	14	8	18	1	77
	sekt. prywat. poza rolnict.	30	29	14	7	21	3	211
	prywatnym gosp. rolnym	41	11	5	5	35	4	55
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	33	16	9	6	35	2	100
	Od 650 zł do 999 zł	32	25	11	5	27	3	127
	Od 1000 zł do 1399 zł	42	24	13	7	18	1	139
	Od 1400 zł do 1999 zł	45	36	7	3	14		103
	2000 zł i więcej	34	36	19	5	11	1	150
Ocena własnych war. mater.	Złe	37	18	16	10	24		54
	Średnie	38	22	9	7	25	2	358
	Dobre	35	29	10	6	21	2	480
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	58	15	11	10	16		51
	Raz w tygodniu	38	24	11	5	23	2	406
	1-2 razy w miesiącu	41	27	8	11	17	1	131
	Kilka razy w roku	31	29	10	8	23	3	196
	W ogóle nie uczestniczy	24	29	12	5	33		101
Poglądy polityczne	Lewica	27	35	10	7	24	2	118
	Centrum	28	22	10	10	31	2	244
	Prawica	46	30	13	4	11	1	322
	Trudno powiedzieć	36	19	8	5	31	3	208